

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2018. gada 23. oktobrī Nr. 1-6/12

Satversmes tiesas tiesnesei
Daigai Rezevscai
Jura Alunāna ielā 1
Rīgā, LV-1010

Par viedokli lietā Nr.2018-11-01

2018.gada 1.oktobrī Tiesībsarga birojā saņemts Jūsu lēmums (reģistrēts ar Nr.273), ar kuru Latvijas Republikas tiesībsargs atzīts par pieaicināto personu lietā Nr. 2018-11-01 „Par Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma” (turpmāk – Atlīdzības likums) 3.panta 9.² daļas 1.un 2.punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 96.pantam.”

Lēmumā tiesībsargs uzaicināts rakstveidā izteikt viedokli par visiem jautājumiem, kuriem varētu būt nozīme lietā Nr.2018-11-01.

Atlīdzības likuma 3.panta 9.² daļas 1.un 2.punkts (turpmāk – Apstrīdētā norma) nosaka:

(9²) Lai nodrošinātu Satversmes 100. pantā nostiprināto cilvēktiesību uz vārda brīvību, tai skaitā informācijas atklātību, ievērošanu un efektīvu īstenošanu iespējami ērti privātpersonām, visu valsts un pašvaldību strādājošo atlīdzība ir pilnīgi atklāta sabiedrībai šādā kārtībā:

1) institūcijas visām amatpersonām un visiem darbiniekiem aprēķināto atalgojumu un citas naudas summas, kas viņiem pienākas, katru mēnesi publicē institūcijas mājaslapā internetā, norādot vārdu, uzvārdu, amatu un aprēķināto summu, ja likums nenosaka citādi;

2) informācija par institūcijas amatpersonām un darbiniekiem aprēķināto atalgojumu un naudas summām, kas viņiem pienākas, iestādes mājaslapā internetā atrodas ne mazāk kā astoņus gadus. Ja institūciju likvidē, šīs publicētās informācijas pieejamību līdz noteiktā termiņa beigām turpina uzturēt augstākas iestādes mājaslapā internetā.

Ar konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesā vērsušies valsts dibinātu augstskolu darbinieki (turpmāk – Pieteicēji).

Privātās dzīves, mājokļa un korespondences neaizskaramību garantē Satversmes 96.pants un Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības Konvencijas (turpmāk – arī Konvencija) 8.pants.

Sākotnēji lietderīgi noskaidrot, vai amatpersonu un darbinieku algu publicēšana institūcijas mājaslapā internetā ir tiesību uz privāto dzīvi ierobežojums.

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2016.gada 27.aprīļa regulu (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (turpmāk – Regula), kura visā Eiropas Savienībā tiek piemērota no 2018.gada 25.maija, personas dati ir jebkura informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisku personu (“datu subjekts”); identificējama fiziska persona ir tāda, kuru var tieši vai netieši identificēt, jo īpaši atsaucoties uz identifikatoru, piemēram, minētās personas vārdu, uzvārdu, identifikācijas numuru, atrašanās vietas datiem, tiešsaistes identifikatoru vai vienu vai vairākiem minētajai fiziskajai personai raksturīgiem fiziskās, fizioloģiskās, ģenētiskās, garīgās, ekonomiskās, kultūras vai sociālās identitātes faktoriem.

Regulā arī atzīmēts, ka datu apstrāde ir jebkura ar personas datiem vai personas datu kopumiem veikta darbība vai darbību kopums, ko veic ar vai bez automatizētiem līdzekļiem, piemēram, vākšana, reģistrācija, organizēšana, strukturēšana, glabāšana, pielāgošana vai pārveidošana, atgūšana, aplūkošana, izmantošana, izpaušana, nosūtīt, izplatīt vai citādi darīt tos pieejamus, saskaņošana vai kombinēšana, ierobežošana, dzēšana vai iznīcināšana.

“Personas datu aizsardzībai ir fundamentāla nozīme personas tiesību uz privātās un ģimenes dzīves baudīšanā, kā to garantē Konvencijas 8.pants. Dalībvalstu likumiem jānodrošina attiecīgas garantijas, lai novērstu jebkādu personas datu izmantošanu, kas varētu būt neatbilstošs šim pantam. Nepieciešamība pēc šādām garantijām ir vēl lielāka, kad personas dati pakļauti automātiskai apstrādei.¹ Konvencijas 8.pants tādā veidā nodrošina tiesības veidot informatīvo pašnoteikšanos, ļaujot indivīdiem paļauties uz viņu tiesībām uz privātumu datu jomā, kuri, lai gan neitrāli, tiek vākti, apstrādāti un izplatīti kopīgi un šādā veidā var tikt iesaistīts Konvencijas 8.pants.²

Kā izriet no Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk arī – ECT) judikatūras, personas privātā dzīve ir ļoti plašs jēdziens. Indivīda privātā dzīve iesniedzas arī publiskajā kontekstā, respektīvi, kontaktos ar citiem cilvēkiem. ECT norāda, ka „privātās dzīves koncepts attiecas uz personas identitāti, tādu kā personas vārds, fotogrāfija, fiziskā un morālā integritāte. Konvencijas 8. pants garantē pirmkārt to, ka tiek nodrošināta katra indivīda personības attīstība bez ārējas iejaukšanās tā attiecībās ar citiem cilvēkiem. Tādā veidā pastāv personas mijiedarbība ar citiem cilvēkiem pat publiskā kontekstā, kas ietilpst privātās dzīves tvērumā.”³

ECT uzsvērusi, ka personas datu glabāšana attiecas uz personas privāto dzīvi un tādējādi atrodas Konvencijas 8.panta pirmās daļas tvērumā.⁴

¹ ECT 2008.gada 4.decembra spriedums lietā S.un Marper pret Apvienoto Karalisti. Nr. 30562/04, 30566/04. 103.paragrāfs.

² ECT 2017.gad 27.jūnija spriedums lietā Satakunnan Markkinaporssi Oy and Satamedia Oy pret Somiju. Nr.931/13.

³ ECT 2012.gada 7.februāra spriedums lietā von Hannover pret Vāciju (2). Nr. 40660/08 un 60641/08. 95. paragrāfs.

⁴ ECT 1987.gada 26.marta spriedums lietā Leander pret Zviedriju. Nr. 9248. 48.paragrāfs.

Gan Eiropas Savienības Tiesa, gan Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka informācija par personas ienākumiem un materiālo stāvokli ietilpst tiesību uz privāto dzīvi tvērumā, un šo datu tālāka izplatīšana trešajām personām rada iejaušanos personas tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību, līdz ar to katrā konkrētajā gadījumā ir jāizvērtē, vai šāda iejaušanās ir attaisnojama.⁵

Amatpersonu un darbinieku aprēķinātā atalgojuma publicēšana internetā kā plaša mēroga personas datu apstrāde viennozīmīgi ir šo personu privātās dzīves ierobežojums.

Jauni pavērsieni datu aizsardzībā saistībā ar Regulu

Regula atspoguļo lielākās izmaiņas datu aizsardzībā pēdējos divdesmit gados, pielāgojoties mūsdienu izaicinājumiem. Daudzi Regulas aspekti datu aizsardzībā mums jau ir bijuši zināmi, taču parādījušies arī jauni. Vislielākais jaunums ir tieši tas, ka lielākas tiesības ir piešķirtas cilvēkam jeb datu subjektam. Regula skaidro, ka “personas datu apstrāde būtu jāveido tā, lai tā kalpotu cilvēkam.”⁶ Tā uzsver, ka “fiziskām personām būtu jāspēj kontrolēt savus personas datus.”⁷ Lai arī datu apstrādes pamatprincipi būtiski nav mainījušies, vissvarīgākā tieši ir šī jaunā filozofija, kas piešķir datu subjektam konkrētas tiesības iepazīties ar savu datu apstrādi, zināt kādiem mērķiem tie tiek vākti un spēt īstenot savas “tiesības tikt aizmirstam”, ja iespējams pierādīt, ka informācija (dati) zaudējuši aktualitāti un indivīda tiesības prevalē pār sabiedrības tiesībām zināt kādu konkrētu informāciju.

Saeimas atbildes rakstā minētas vairākas atsauces un Latvijas Republikas Augstākās tiesas judikatūru, kurā algu publicēšanas jautājumā sabiedrības tiesības zināt prevalē pār indivīda tiesībām uz personas datu aizsardzību. Tomēr jāņem vērā, ka atsevišķu Saeimas pieminēto Augstākās tiesas nolēmumu pieņemšanas brīdī nebija izstrādāta un netika piemērota Regula, kas datu aizsardzības jautājumos piešķir lielākas tiesības datu subjektam.

Regulas 5.pantā iekļauti personas datu apstrādes pamatprincipi, kurus jāievēro, veicot personas datu apstrādi. Dati jāvēc konkrētiem, skaidriem un leģitīmiem nolūkiem, un to turpmāko apstrādi nevar veikt ar minētajiem nolūkiem nesavietojamā veidā. Datiem jābūt atbilstīgiem un adekvātiem; datu vākšanā un uzglabāšanā jāievēro minimālisma princips. Datiem jābūt precīziem un atjauninātiem. Ja dati tiek glabāti veidā, kas pieļauj identifikāciju, tad jānodrošina, lai tos neglabā ilgāk, nekā nepieciešams sākotnējiem nolūkiem.

Izskatot lietas par tiesībām uz privāto dzīvi, ECT ņem vērā, vai pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu, vai tam ir viens vai vairāki leģitīmi mērķi un vai tas ir nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā.

⁵ Eiropas Savienības Tiesas 2003.gada 20.maija spriedumu apvienotajās lietās Nr.C-465/00, C-138/01 un C-139/01 73.-75.pagrāfs.

⁶ Regulas 4.apsvēruma

⁷ Regulas 7.apsvēruma

Vai pamattiesību ierobežojums noteikts ar likumu

ECT judikatūrā nostiprinājusies atziņa, ka apstrīdētajam līdzeklim ne tikai ir jābūt nostiprinātam nacionālajā likumdošanā, bet šim likumam ir jābūt kvalitatīvam, pieejamam personām, uz kurām tas attiecas, un paredzamam attiecībā uz izrietošajām sekām.⁸ Kas attiecas uz paredzamības kritēriju, ECT vairākkārtīgi akcentējusi, ka normu nevar uzskatīt par likumu, ja tā nav formulēta ar pietiekamu precizitāti, nodrošinot personai iespēju regulēt savu rīcību. Šai personai jābūt spējīgai (ja nepieciešams, tad ar atbilstošu atbalstu) atbilstoši apstākļiem paredzēt no likuma izrietošās konsekvences.

Piekrītu Pieteicējiem, ka Apstrīdētās normas pieņemšanas procesā ir novērojami trūkumi. Tā pieņemta paātrinātā kārtībā, iesniedzot Apstrīdēto normu tikai otrajā lasījumā. Tādējādi Apstrīdētajai normai nav pievienota anotācija, kas nav atbalstāma prakse, jo liedz iepazīties ar likumdevēja gribu un leģitīmo mērķi. Neapšaubāmi, kā jau tas minēts Pieteicēja konstitucionālajā sūdzībā un Saeimas atbildes rakstā, jautājums par valsts amatpersonu un darbinieku atlīdzības publiskošanu tika skatīts ilgākā laika posmā vairāku likumprojektu ietvaros. Jautājumu rūpīgi vērtēja deputāti un eksperti diskusijās Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijā un tās izveidotajā darba grupā. Tomēr Apstrīdētā norma, kas ir spēkā šobrīd, atšķiras no tām ievirzēm, kas iezīmējās 2016. gada nogalē, izskatot jautājumu par amatpersonu un darbinieku atlīdzības publicēšanu Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijā. Tādējādi nekorekts ir Saeimas atbildes rakstā ietvertais apgalvojums, ka “atbildīgā komisija izvērtēja iespējamus risinājumus Tāpat arī citu institūciju pārstāvji sniedza viedokļus un ieteikumus saistībā ar informācijas atklātības nodrošināšanu. Tas nozīmē, ka konkrētā jautājuma izvērtēšana nav bijusi sasteigta. Likumdevējs izvērtēja noregulējamo sociālo attiecību faktiskos un tiesiskos apstākļus, kā rezultātā nonāca pie secinājuma par apstrīdēto normu pieņemšanas nepieciešamību.” Saeima atbildes rakstā tālāk norāda, ka “turklāt atbildīgā komisija izveidoja īpašu darba grupu, kas 2016. un 2017.gadā izvērtēja informācijas atklātības nepieciešamību. Attiecīgā regulējuma apspriešanā cita starpā piedalījās arī Valsts kancelejas, Saeimas Juridiskā biroja, Datu valsts inspekcijas, Tieslietu ministrijas un Tiesībsarga biroja pārstāvji.”

Šis fakts izklāsts vedina domāt, ka Tiesībsarga biroja pārstāvji būtu atbalstījuši amatpersonu un darbinieku algu publicēšanu, kas ir analoga Apstrīdētajai normai. Tomēr komisijas sēdēs un darba grupās tika pausts tāds redzējums, kāds tiks atspoguļots šajā viedoklī.

Lai arī Apstrīdētās normas pieņemšanā vērojamas daudzas nepilnības, pati norma ir formulēta pietiekami saprotami un skaidri, lai personas, uz kurām tā attiecas, varētu paredzēt konsekvences. Tādējādi var uzskatīt, ka Apstrīdētā norma pieņemta ar likumu.

Leģitīmais mērķis

Satversmes 116. pants paredz, ka Satversmes 96.pantā noteiktās tiesības var ierobežot likumā paredzētajos gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības,

⁸ ECT 2015.gada 16.jūnija spriedums lietā Delfi pret Igauniju. Nr. 64569/09. 120. paragrāfs.

demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību. Savukārt Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (turpmāk – ECK) 8.pants uzsver, ka privāto dzīvi var ierobežot, lai aizstāvētu valsts drošības, sabiedriskās kārtības vai valsts labklājības intereses, lai nepieļautu nekārtības vai noziegumus, lai aizsargātu veselību vai morāli, vai lai aizstāvētu citu tiesības un brīvības.

Saeima savā atbildes rakstā vairākkārt uzsvērusi, ka apstrīdētās normas leģitīmais mērķis ir citu cilvēku tiesības. Proti, citu cilvēku tiesības zināt valsts budžeta iestāžu naudas izlietojumu. Pieteicēji savukārt uzsver, ka Apstrīdētajai normai nav leģitīma mērķa.

Satversmes 100.panta pirmais teikums garantē, ka ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību, kas ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus. ECK 10. pants nosaka, ka ikvienam ir tiesības brīvi izteikties. Šīs tiesības ietver uzskatu brīvību un tiesības saņemt un izplatīt informāciju un idejas bez ierobežojumiem no publisko institūciju puses un neatkarīgi no valstu robežām. Kā atzinusi Satversmes tiesa, vārda brīvība aptver ļoti plašu jomu un ietver divus aspektus – privāto un publisko aspektu. Vārda brīvības privātais aspekts nozīmē, ka katrai personai ir tiesības uz saviem uzskatiem, tiesības turēties pie tiem un brīvi tos paust (..) Savukārt vārda brīvības publiskais aspekts attiecas uz ikviena tiesībām brīvi saņemt informāciju un paust savus uzskatus jebkādā veidā - mutvārdos, rakstveidā, vizuāli, ar māksliniecisku izteiksmes līdzekļu palīdzību u.tml.⁹ Analizējot ECT judikatūru, secināms, ka Konvencijas 10.panta kontekstā visplašākās tiesības saņemt informāciju ir tieši masu medijiem un žurnālistiem. Tie savā ziņā iestājas sabiedrības vietā, kļūstot par sabiedrības “sargsuni”, un tās vārdā īsteno tiesības saņemt kādu konkrētu informāciju. Tas, protams, neizslēdz katra indivīda tiesības vērsties valsts un pašvaldību institūcijā un saņemt atbildi pēc būtības.

ECT, atsaucoties uz Eiropas Savienības tiesas praksi, norāda, ka nacionālajām iestādēm, lai nodrošinātu personu datu aizsardzību, ir jānodrošina taisnīgs balanss starp personu tiesībām uz privātumu un interesēm, kas pieprasa brīvu datu kustību (Eiropas Savienības tiesas spriedums *Schrems* lietā).¹⁰ Kā norādījusi Eiropas Savienības tiesa, “mērķis nodrošināt caurskatāmību automātiski nav atzīstams par prevalējošu pār tiesībām uz personas datu aizsardzību.”¹¹ Šajā spriedumā Eiropas Savienības tiesa atzīmējusi, ka prasītāju dažādie mērķi, kas minēti viņu pieteikumos par piekļuvi dokumentiem (lai pārliecinātos par Eiropas Parlamenta deputātu tēriņu adekvātumu un nodrošinātu sabiedrības tiesības uz informāciju un pārskatāmību) to pārāk plašā un vispārīgā formulējuma dēļ paši par sevi nevar pierādīt vajadzību nosūtīt attiecīgos personas datus.¹²

Secināms, ka sabiedrības tiesības saņemt informāciju par valsts budžeta līdzekļu izlietojumu ir leģitīmas, tomēr konkrētajā gadījumā piedāvātās informācijas apjoms ir nesamērīgi plašs un vispārīgs, kā arī nesniedz adekvātu un pilnvērtīgu priekšstatu par šo līdzekļu izlietojumu.

⁹ Satversmes tiesas 2003.gada 5.jūnija spriedums lietā Nr. 2003-02-0106. Secinājumu daļas 1.punkts.

¹⁰ECT 2017.gada 27.jūnija spriedums lietā Satakunnan Markkinaporssi oy and Satamedia Oy pret Somiju. Nr.931/13. 158.paragrāfs.

¹¹ Eiropas Savienības Tiesas 2018.gada 25.septembra spriedums apvienotajā lietā no Nr.T-639/15 līdz T-666/15 un T-94/16. Spriedums ir pārsūdzams.

¹² Turpat, 73.un74.paragrāfs.

Nepieciešamība demokrātiskā sabiedrībā

Apstrīdētās normas nepieciešamība demokrātiskā sabiedrībā jāizvērtē, analizējot, vai privātās dzīves ierobežojums ir samērīgs ar leģitīmo mērķi, vai ierobežojums atbilst neatliekamai sabiedriskai vajadzībai.

Apstrīdētā norma skar apjomīgu personu grupu, kurā ietilpst visas amatpersonas, visi valsts iestādēs strādājošie darbinieki, tostarp valsts dibinātu augstskolu darbinieki. Tomēr personu grupas, uz kurām šie ierobežojumi attiecas, ir ļoti dažādas. ECT, vērtējot lietas par privātās dzīves ierobežojumiem, ir vērsusi uzmanību, ka attiecībā pret publiskām personām pieļaujamās kritikas robežas ir plašākas nekā privātpersonu kritikai. Visvairāk kritikai ir pakļautu politiķi un valdība, tad seko valsts amatpersonas. "Pildot savus pienākumus, ierēdņi, tāpat kā politiķi, ir pakļauti lielākai kritikai nekā privātpersonas. Tomēr nevar apgalvot, ka ierēdņi katru savu vārdu un darbību apzināti būtu pakļāvuši pārbaudei tādā mērā kā politiķi un ka tāpēc pret tiem būtu jāizturas tāpat kā ar politiķiem, kad ir runa par viņu uzvedības kritiku."¹³ Līdz ar to var secināt, ka atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksei pieļaujamās kritikas robežas attiecībā uz ierēdņiem ir šaurākas nekā attiecībā uz politiķiem. Jāpiemin, ka šeit var būt runa ne tikai par kritikas paušanu, bet arī par atklātības līmeni pret sabiedrību.

Arī konkrētajā gadījumā vislielākā atklātība būtu nepieciešama attiecībā uz politiķu, t. i. Saeimas deputātu, pašvaldības deputātu, Ministru kabineta locekļu, kā arī augstāko valsts amatpersonu atlīdzību. Šajā informācijā nebūtu iekļaujama informācija par citām naudas summām, kuras var atklāt sensitīvus datus par personas privāto dzīvi (piemēram, piemaksa par invaliditāti). Proti, apstrādei nevajadzētu pārsniegt to, kas nepieciešams, lai sasniegtu izvirzītos leģitīmos mērķus.

Pastāv pamatotas šaubas, vai ierobežojums ir piemērots leģitīmā mērķa sasniegšanai. Amatpersonu atlīdzība tiek publicēta jau aptuveni desmit gadus. Tomēr publiskajā telpā nav novērots, ka atalgojuma dati būtu mērķtiecīgi analizēti. Neredzot kopējo ainu, neiepazīstoties ar papildu informāciju, tik apjomīgu datu klāstu ir grūti sistēmiski apstrādāt un izdarīt objektīvus secinājumus. Piemēram, ECT spriedumā lietā *Satakunnan Markkinaporssi oy and Satamedia Oy pret Somiju* norādīja, ka, lai gan publicētie dati, ievērojot izstrādāto procedūru to iegūšanai, bija publiski pieejami, tomēr tas nenozīmē, ka šo datu publicēšana pati par sevi sekmēja diskusiju par sabiedrībai nozīmīgiem jautājumiem. Arī Somijas nacionālās tiesas šajā gadījumā norādīja, ka tām nav pārliecības, ka veids un apjoms, kādā informācija tika publicēta, sekmēja šo diskusiju vai, ka tās sākotnējais mērķis bija to darīt. Tāpat netika atzīts, ka atbilstoša sabiedrības interesēm bija šo datu neapstrādāta tālāka izplatīšana bez jebkāda analītiskā pienesuma, apstrādes.¹⁴

Vērtējot sabiedrības nepieciešamību iepazīties ar valsts budžeta līdzekļu izlietojumu, rūpīgi jānodala sabiedrības interese no vienkāršas ziņkārības. ECT atzina, ka sabiedrībai ir tiesības būt informētai, un šī ir būtiska tiesība demokrātiskā sabiedrībā, kas var iestiepties arī publisku personu privātās dzīves aspektos. Tomēr raksti, kas radīti ar mērķi vienīgi apmierināt sabiedrības ziņkāri vai interesi par

¹³ ECT 2001.gada 29.jūnija spriedums lietā *Thoma* pret Luksemburgu. Nr.38432/97. 47.paragrāfs.

¹⁴ 2017.gada 27.jūnija ECT spriedums lietā *Satakunnan Markkinaporssi oy and Satamedia Oy* pret Somiju. 931/13). 174. 175.paragrāfs.

personas privātās dzīves detaļām, nevar tikt uzskatīti par tādiem, kas sniedz ieguldījumu sabiedrībai nozīmīgas diskusijas veicināšanā¹⁵. Lai noteiktu, vai publikācija, kas skar personas privāto dzīvi, netiek veikta tikai nolūkā apmierināt noteikta peronu loka ziņkārību, bet arī ir saistāma ar sabiedrībai nozīmīgu tematu, publikācija ir jāvērtē visā tās kopumā, ņemot vērā arī kontekstu, kādā tā parādās¹⁶ (..) sabiedrības interese nevar tikt noreducēta tikai uz sabiedrības vēlmi pēc informācijas par citu cilvēku privāto dzīvi vai arī to vēlmi pēc sensācijām.¹⁷ Jautājums, vai ikvienam sabiedrības loceklim ir nepieciešams zināt par visu valsts amatpersonu un darbinieku atalgojumu.

Eiropas Padomes MK Rekomendācijās¹⁸ par dalībvalstu personas datu apstrādi nodarbinātības jomā norādīts, ka nosacījumiem, kas paredz personas datu atklāšanu, lai nodrošinātu caurspīdīgumu publiskajā sektorā (valdība un citas publiskās iestādes), ieskaitot publisko resursu un fondu korekta izlietojuma uzraudzību, jānodrošina atbilstošas garantijas darbinieka tiesībām uz privātumu un personas datu aizsardzību. Latvijā šobrīd šādas garantijas nepastāv.

Apstrīdētajā normā iekļauts, ka informācija par atlīdzību tiek uzglabāta astoņus gadus. Regula paredz, ka dati tiek glabāti ne ilgāk, kā nepieciešams nolūkiem, kādos attiecīgos datus apstrādā. Tādējādi noteiktais termiņš rada nopietnu risku personas tiesībām. Regulas kontekstā ir atzīmējams, ka apjomīgu datu apstrādes gadījumā internetā, datu subjekts var ātri pazaudēt kontroli pār saviem datiem. Pēc datu publikācijas nav vairs iespējams izsekot, vai dati netiek izmantoti vajadzībām, kas nav savienojamas ar sākotnējo mērķi. Informācijas ieguvējs ir anonīms. Līdz ar to nav nosakāms, vai personai ir interese par iestādes budžeta izlietojumu vai konkrētas personas atalgojumu ilgtermiņā. Nav izslēgta profilēšana.

Noteikti ir jādiskutē par alternatīvām, kas ļautu sasniegt leģitīmo mērķi (sabiedrības tiesības zināt valsts budžeta līdzekļu izlietojumu) ar personas tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem. Par labu praksi atzīstami ir budžeta paskaidrojumi, kuri atspoguļo valsts iestāžu konkrētā gada budžeta izlietojumu pēc prioritātēm. Noteikti būtu publicējama informācija, kas atspoguļo iestādes atlīdzību amatpersonām un darbiniekiem sadalījumā pa amatu grupām. Tāpat ir novērots, ka jau ilgstošā laika periodā masu mediji, žurnālisti analizē valsts amatpersonu deklarācijas publisko daļu. Šī prakse būtu jāsauglabā. Tāpat pieminams, ka indivīdam ir tiesības vērsties iestādē Iesnieguma likuma un Informācijas atklātības likuma noteiktajā kārtībā un saņemt atbildi pēc būtības.

Secinājums. Ņemot vērā augstāk minēto, secināms, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 96.pantam.

Nav novērota neatliekama sabiedrības vajadzība, kas liktu institūcijām visām amatpersonām un visiem darbiniekiem aprēķināto atalgojumu un citas naudas summas,

¹⁵ ECT 2012.gada spriedums lietā von Hannover pret Vāciju (1). Nr. 59320/00 65.pagrāfs.

¹⁶ ECT 2015.gada 10.novembra spriedums lietā Couderc and Hachette Filipacchi Associés pret Franciju. Nr. 40454/07. 102.pagrāfs.

¹⁷ ECT 2015.gada 10.novembra spriedums lietā Couderc and Hachette Filipacchi Associés pret Franciju. Nr. 40454/07. 101. un 103. pagrāfs.

¹⁸ MK Rekomendācijas CM/Rec(2015)5 par dalībvalstu personas datu apstrādi nodarbinātības jomā. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805c3f7a

kas viņiem pienākas, publicēt institūcijas mājaslapā internetā, norādot vārdu, uzvārdu un amatu.

Tomēr izdalāmi būtu politiķi un valsts augstākās amatpersonas, kuru atlīdzība (bez sensitīvu datu izpaušanas) būtu publicējama.

Noteikti ir jādiskutē par alternatīvām, kas ļautu sasniegt leģitīmo mērķi – sabiedrības tiesības zināt valsts budžeta līdzekļu izlietojumu.

Ar cieņu
Tiesībsarga vietniece

I. Piļāne

Pakārkle 67201402

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.